

BIHARY SAROLTA

LAKÁS – OTTHON?

ÁTMENETI TEREK VIZSGÁLATA 1959-62 KÖZÖTT ÉPÍTETT BUDAPESTI TÁRSASHÁZAKBAN

TÉZISEK

Témavezető: Csomay Zsófia
MOME Doktori Iskola, Építőművészet
2016. 02.09.

1.1. Az átmeneti terek olyan találkozóhelyek, ahol az otthon kapcsolódik a környezetéhez. Feladatuk a környezeti tényezők kompenzációja: szűrnek, felfognak és átteresztenek. Megszűrik a negatív impulzusokat, megvédik a személyest és beengedik a „jót”. A lakás komfortosságának megélése nem a lakásbejáratoknál kezdődik; az átmeneti zóna minősége nagyban befolyásolja az „otthon-érzés” kialakulását.

Az átmeneti zóna épített környezete és a lakóházak tágabb környezete (növényzet forgalom stb.) is hatással van az „otthon-érzés” kialakulására. Az épített tér feladata a „jó” kapcsolatteremtés, amely a terek szervezésével, beláthatóságával, átláthatóságával, védettségével, stabilitásával jöhet létre. A kapcsolat egyben kapu is: véd és befogad.

A ház bejárata az a hely, ahol a lakó kilép a nyilvános zónába, már a tulajdon része, itt már otthon vagyunk. Megformálása egyértelműen korrelál az „otthon viszonyal”, mely alapvetően az építészeti értékekből eredeztethető. A védett lakásbejárat, és a védett helyzetű közösségi bejárat kiemelten segíti a megfelelő „otthon-érzés” kialakulását.

1.2. Az otthon egyszerre legyen territoriálisan határozott, és egyszerre legyen egy network része. Ha a zónahatárok nem tisztázottak, és az épített tér nem egyértelműsíti, hogy hol lépjük át a választóvonalat, akkor előbb utóbb a nem megfelelő viselkedés vagy konfliktus nyomokat hagy a környezeten is. A lépcsőházakban megjelennek az üzenetek, a gondozottság helyett elhanyagoltságot tapasztalhatunk. Ha a félprivát vagy privát hely ambivalens helyzetbe kerül, és a kívülállók azt nyilvános helynek érzélik, a terület nem védhető megfelelően. Ha nem egyértelmű mások számára a teritórium határa, akkor a tulajdonos számára a személyes zóna túlterheltté válik. Az otthon ideális környezeti beépülését az optimális átmeneti terek teszik lehetővé.

2. Az otthon az épített és természetes környezetén túl integrálódik a szociális közegbe is. A lakóterek átmeneti zónáinak vizsgálata egyértelműen kirajzolja a lakók igényét, hogy személyes terük egy társas közeg része legyen. A terek beláthatósága és átláthatósága a társas interakció lehetőségét teremti meg, a vizuális kontrol egyben a biztonságérzet kialakulását növeli.

3. Az „otthon-érzés” nem stabil, hanem egy állandóan mozgó, dinamikus kapcsolat a lakó és környezete között. A disszonancia csökkentésére és az egyensúlyi állapot létrehozására való törekvésünk sosem teljesül. Ez tartja mozgásban az épített környezetet, mely az állandóság szimbóluma. Valójában kisebb és nagyobb léptékben, de mindig megújul: reagál az igényekre, és új alakot ölt. Új alakjában újabb szokásokat, kapcsolatokat és helyzeteket határoz meg.

4. Az otthon megteremtése egy képesség, mellyel a lakó uralja környezetét. Alakítja a teret, miközben a tér is meghatározza szokásait. Tudnunk kell hatással lenni a fizikai környezetünkre, miközben el is kell fogadnunk annak törvényszerűségeit.

5.1. A házak megfigyeléseken alapuló vizsgálatánál kidolgozott szisztéma alkalmas más otthon-helyzetek vizsgálatára, ha az adott körülményekhez adaptáljuk. Az átlagostól eltérő élethelyzetek tanulmányozása során kiderült, hogy azok vizsgálata segítséget nyújt a hétköznapi „otthon-igények” megértéséhez.

5.2. Az átlagostól eltérő otthon vizsgálatok arra is rávilágítanak, hogy a körülmények - köztük az épített tér - nagyban befolyásolják az „otthon-szükségleteket”. A „biztonság-igény”, a „kényelem-igény”, a „megszemélyesítés lehetősége”, a „privát szféra igénye”, a „társas interakció igénye”, a „terek átláthatósága és ismerete” - a hat „otthon-szükségletet” nem egyformán és egyenletesen jelenik meg. A különbségeket az eltérő élethelyzet körülmények generálják.